

2

Jasne Wielmożnemu
Panu
Janowi
Witkowi
Piłkownikowi i Kawalerowi

Z najgłębszym

Uszanowaniem
w oficjalne
trud swoj-
skiego
H. Walicka

List do tej powieści Totocrony.

Od M. Waleckiego (Wilno 1849 Rok).

Zauważymie nie brak daty napisaniem & listu
przyjęciem powieści 1912 r. 1 kwietnia.

Walentyn Walecki

3

2

1

Larysy
Myśli wlotnych.

M. W.

Kilka słów na wstępie.

Idy wiele cenniejszych piśmienek
Dom Twój na pamiątkę miewa:
Przyjm i mój skromny pierwiosmek
Lą się z mój duszy uylewał.

Głowie ludzkość mile przyjęta
Błogie przytulki obrata,
Głowie cenią wyższe talenta,
I mnie tam cząstka została.

Głowie innym dary przyreka
Twa serodrośc dożąć z kolei,
I moja dola tam czeka,
I mój tam promykh nadiei!

Bo wiem, że stabs me plody
Sam mądro ocenić raczyż,
Nie wróżę wielkiej nagrody
Tylko to, co mi pieszaczyż.

Ciemie ja wiecy magnaci
Który garążą pracą ludzi?
Co ciek w śniata pustaci
W nich litości nie uzbudzi?!.

Leez Twój Dobroci pochwaty
Wlewając smiałosć w mo chęci;
Kwile i mój plonik maty
Przymiesz na dwoje pamizei!?.

M.W.

Młoda
Wyganka

Prawieść gminna.

Przez Wileński Konwerty Komitet her najmniejszych wykroczeń przejęty.

Młoda Wygnanka.

Powieść gminna.

Pan Grabko.

Tam, gdzie się biega Polesia chaty,
Obrzadzona jest jedno sioto,

Pan tego siota bardzo bogaty,
Leżał w łóżku i marzył mu ewol.

Chytrac' mu chciwe serce outała,

Łoraz się bardziej sprawną,

Trogi poddanym jak faza zjadła,

Wycocha z nich grosz do grosza.—

Przeci' na' wiadcom pan Greblio został,

Miał żony posarane, śliczne,

Nikt mu wartości nigdy nie sprawiał

I uwał tąg wirski dziewczyno.

I puerzej ma żony zostało dziewczę,

Dziecię to jasnego lica,

Kajmierz głoszącą była na świecie,

Tak, jak klapca pasierbica.

Sięg dziewczę odmawiał swadze,

I głoska chleba jej bronił,

Wreszcie tyranii puszczy wodze

Nierzągna z siła wygonił.

Wygranka

Wraz z zajściem stowica wygnana z domu

Blażka się sierota mroda,

Obca nie znana w świecie nikomu—

Któż uerruj ratalach poda?...

Życzym zniestawić wstępie diewicyng,

Potwara skrywająć niewinnosę,

Kiedy się lekka przymieć Pauline—

Także znajdzie dobroczynność!

Noc resta - słonecz błyśtu pod lasem,

Dzieworec niewinny z hanibioną

Mówi się, westchnie, zapłacze czasem!

Do Nieba uroszyc ramienna!

Teraz Róg jest ojcem kowidę sieroty

W urochiskie lesy stwarzaj

Wn tę co nie znac uciech, pieszczoty,

Kajergięcię vxoresciem odchorza.

Wiatr aktywny ranek kiedy myły trąca,

Frybka myśliwych gra w dali;

Szy w głębi puszczy goniąc zojaca,

I legowisku zwierzątka w dali.

Wtem stychać wystrzał, i powie szczeranie
Sierota mknie się w las rychło,

Mo skierowane już potowanię,
Bo właśnie wrzytko uuchło.

Tylko w jej duszy żał nicumilka
Wieczy narieżają i trwają,

Dziesiące pomknięć w głębi krokiem killią,
Mo nie wivac' nikogo.

Smutna, jak kuriatka w jesiennej dobie
Gdy listopadu dwozeka,

Jakby prazich bialy na gróbce
Kto od sioła zdaleka.

Wzgolio umilkła jutki dobicęta,

Wschingla z bolem i sti-

Młodziana w brzegu lasu gospodzista

Widzi... i orwac się bei.—

„Tito jesteś lubią? — mówiąc wątpiąc,

„Sicota! — wąpowieć skromnie,

Poleś w jej twarzy jawiac wyrypta,

Młodzian zawołał: — Chwile do mnie! —

Twarz jej zakwitła skromnym rumieniem,

W nowe się udręki przymierzała,

Po nigdy jeszcze z takim morderstwem?

Tam nasam! nie rozmawiała.

Morian się zdumiał swą jej urocząścią,

Była powabna i mila,

Ukrył urok swojego wstchnął pierwami,

I serce mu uderzyło.—

Wielka, tajna, zatarta żywa,

Jenak nadzieja w nim reszta,

Wkrótce ją z pod nogi jąk kuryt wygnawa,

Pięknutka jak róża w wiosnę.

Inghana lesem wśród terz boleski

Swoją jak wierna dziewczyna,

Serce purywa, i dusze plesci,

I bliżej oczy zaciąga.

Znowu w mę ulepił bystre spójrzanie

Ona nie rekła mi stwa -

Hej ich wkrótce długie milczenie

Przerwana tańca rezwua:

Młodzian i Sierota.

Młodzian.

Dokąd daryx? dnieborg hruż!

Wtem las gęsty mgły obwinię,

Tu niesrozgicie spłotka' może

Tu zwierz blakie rożdżany,

Tu gad ma w kagnisku leżę,

Niedźwiedź z łap wypysa piany.

Sierota.

Łos mój śmiechy od lwa sily,

Musze, gdy ejcym wypędzią,

Ile śnieb do mogity,

Niech się raz jut skonczy noga-

Swiech mi; i świat nie mity,

Po nic też mych niesrozgoda.

Miodrian.

Panek mofisty jesien' chłodna/
Oby wiatr z północy dmucha;
Abędziesz w puszczy z zimności głodna/
Szkolesią wydałeś ducha—
Wróć polubiania godna/
Kim cię zgubi przestrzeń głucha.
Sierota.

Gdzieś mam wrócić i ty ronić?
Gdyżm z domu mnie wygonił,
Dlaczego Bóg mię mógł bronić
Także tyle sierot bronił.
Przed nim tylko te, co ronić,
By mnie terror swą roślono.

Młodzian.

Bez odzieży, bez ochrany
 daszygniesz jak kwiatek młody
 Co na tycie opuszczony
 W grudniowe zamrzłe lody;
 Wróć aniołku ulubiony,
 Wróć się luba do gospody!
 Sierota.

Sam w gospodzie niecierpiana,
 Gauze' bywam głodna, naga,
 Jak stać dusze bicz skutana,
 Tak ojzyma gniew mne smaga,
 Ktewiem, z kąt ta niepodziiana
 Na mą dość spada plaga! (*)

(*)

Podezas tej rozmowy Młodziana
z Driewicą, ciągłe słuchanie wystra-
ty w lesie, piono szerechanie i trah-
ka się myśliczka odzywa. Tymczasem
kłos konno przemknął się przez zarosty
i znikł w lesie. —

Młodzian z Driewicą na chwilę umilkli-
znowa mówiąc do siebie: —

Młodzian.

Plaga! alboś by jēj wartą?

Taką skromną mitę, oicha,

Wojny twoj gorycz od czarła

Idy się w laki chłod wypycha,

Jys z niedźwiedią, z szat darta,

Pięszy ty z niedźwiedzia!

Sierota.

W kleszczach moj wick młody ptynie,

Na czerw kardy drian dobranicę,

Dzieć jak lisie na osinie

Jesli ojczyzna sie rozniewa.

Leż przedko śmierć sie nawinię,

I ty me w grób poprowadza.

Mordian.

Kacze ojczym bez przychynu

Krywodri siebie, pedzi z domu?

Czyż krywody biednej dziczychyny

Nie ma się i ujazd komu?

Począt mazk cierpięc bez winy

I zwisie ból pokryjomu!..
Sierota.

On po mamy mojej żegnaj

Piotra starał się osłabić

Wysoko zarygnął w sze otworach

I mnie nieskrzyniąc chce zabić—

Chce mnie pogrześć w ziemi, tonie,

I moja czarstwa zagrabić.—

Młodzian (de siebie mówiąc.)

Lat mnie tej biadnej sirotki

Widac, że umręć gotowa,

Pisana, i pełna cnoty!

(głosno) Dziewczyńko! bądź mi serowa,

Wróć do skórzy sz - two troskliwy,

I ja ci dotrzymam słowa. (znika)

Sirotka (z ptaszem w ręce)

Stój, stój panie! jeszcze wrocimy,

Nie porzucoj mnie wobawie,

Nie daj żaginęć bolesnych,

Przybądź pocieszyć lastawie....

(ogłasza się) Lalki... to musiało być we śnie,

Fak, to we śnie... nie na jawie.-

(stoi zamyślona.)

Sierota i Ojczym.

Wschlingła sierota, i w głębi się pomyśla,

Przyciągała, przemakła od cielesza czerw truny;

Aby w oczach jej błyszcza, żał serca pociąka,

Kryształową zawitał... O! przybądź mi drogi!...

Ach! meres' swobodny o sercę głosznej manysz,

I z milczącej dziewczyny bawiącą rozmawia,

- Tu powróć!... lecz milczały tajemny tworzyk,

- Tu powróć!... głas echa powtarzał jej słowa!

Szybko,że wpuścić bezpieczniej ramionka,

A kiedy jest cel biegnij?.. nie wieǳieć gdzie duga -

Wszak wpuścić na prawo, i wlewo jest ścieżka,

I jedne i drugie las gęsty okraża.

Postata chwileczkę i uprawa pobięta,
 Gdzie szersza drożyna, i wizępę ubita,
 Przed nią ktoś przejechał, znać koni kopyta,
 A za nią ktoś pedzi!.. i kogoż spustoszy?..

 Chrystus srogiego!.. Mój mążma!.. zwierasnął,
 Kadziela sierota, i cieka wyblasta;
 Pojmatem zbrodniarkę, ognatę!.. w dłoń klasnął
 Wyroj mi, tyś kolec twoj malki ukraiła!..

 O! nie krywaj się panie! odpowiecie przeszłość,
 Do mego abastwa błyskotek nie trzeba—
 Przywiegam, nie bratam!.. i u nóg uklęknął,
 Srecc w kryzis skoda, urok uniesi do Nieba!

Pan Grabbo nie słuchał, w zakłęciu nie uerzył,
Wiel z homie zeskoczył, dwucet jēj rozmowa,
Piściami twarz zranił, upior's nową uderzył,
Zbłoseli i trwogi upoła zmiliona.

Ha nędra, wyroda! Tys klagę pryniasta
Z niesrozumiem, że astydem dla mojej czeladki;
Bez doli pwezgała, bez lezu wyrostka,
Smiało astępujesz wstal język twój matki!..
Sierota (Przebadzona)
Ach!.. w jakimż letargu snarytum chwil kiliaq
Dla mi się, że duch mój znikł wprawien' gierc'cium,
Łe wzrostko w mych oczach zasypia, umilią,
Łe niby i ziemi nie była podemna....

Wojciechym!

Gdzie kolce kruszowne! gdzie są jej klejnoty?

Gdzie pierścieni? coś śpiącej zatłoczyła z niski?

Wygnaj mi nikczemna... ha! daję ze swobody!

Wróć wszystko, lub svegie dusiągna cie mgły!...
Sierota.

Wróć!.. te mgły!.. wieleż ja mam życia?

Tak słaba ptaszyna przed silą pastucha,

Sieroty tu pasemku lat młodych rozucia,

Niech złosć tara swe szpony w mojej pierśi zagniebia-

Po kolce, brylanty i pierścieni owe złote,

Moj enoty i wiary takomie nie skuszę,

Nie trzeba tych odręb dla średnich sieroty,

Bo z domu wygnana zaledwie że z dawna! —

Wojciech.

Ty wsiektłosc moja wrzecaw przeklęty zrotanie!

Dziś dla ciebie już nie ma uhybienia sposobu,

żarax twoj duch hardy uciec wrotklinie,

Pociątawozgnione zastygnie bez grobu!...

Sierota.

W! chghuc moj ojco! nie wieczej nie trzeba,

Oto maw me tona, daję ci wojciech,

Niewinnego sierotę pojde ja do Nieba—

Bo aln' tura choc iżycie dnochesne obierze,

Nie wyisce enot z toną, naurci i wiary,

I duszy mojej przeklętego zbrojczy nie zrotaj,

Przygnaśsaj swój wyrok dla nędznej ofiary

Ty skroćniem zrotaniesz, ja odbiąć Koscioła!

Wizyta (z uciekłoscią)

Vhydna!.. ty Niebem osmieszysz się cieszyć!

Góra wpuściły bez świątyni, bez mostów, bez drogi!

Dobrywa puginal i pierś jej daje przewróć-

- Stój zbrodniu! - zauwalał wodzili głos z lasu!

Młodzieńcow się gospodarzą zaręśli przeształć:

- Kto jesteś? wypadź na plac i punkt swojego!

- Drżą!.. hrzyknął pan hardy-Patr!.. oto puginal!

Stłobić on porusza i śniadie i przekleństwo!..

Obrona!

Pochamuj twą uciekłosc, nie zgłosz się gniewu,

Opuszę te sierotę niewinną i skromną -

Wdziej z tą chrzodniczą! dość też wyławać!

Przejdź! ustąp, bo wszystkie twoje sprawki przygotowane!

Grabko.

Ha' nędny potwore! z honoru odarty!

Uchwałty młodzika! ronaz cię usmierzyć!

Gib siły z mą razem szatanię uparty,

Na ciebie i na mą bęs trivagi uderzyć!...

Prucit się szatanię, ostrzem upiersi godził,

Młodzieniec go odparł, uchwałosć ukrócił,

Igniot ramie i zemstę skrusznicę przekrobił,

I krwią zbroczonego wkrad lasu porucił.-

Chociąż uznisł ottonie, i zjekiem zwolta:

„Przebaccie! ratycie! zwizgicie mo ranę!

Blagam was! dawecie kielich do siły,

Niech umre gromojnic za śniadankę karany!...“

Sierota (do obrony)

Pochao mi mordzienze! wyprowadz na droge,

Niech wraci do domu, niech zwieck robaczy,

Un bęzic żałował, zachowa przestrze,

I wszystkie swe błędy przytumi w roszczy.

Obrona.

Dziwczyno! wiem dokąd myśl biega cię wiecznie,

Lecz nie wierz amieć drapieżnej tej hydry,

Un upnies tą dobrą żoradliwie zwiedzie,

Gdy ty go ocalisz, on życie ci wydzie.

Sierota!

Blagam cię uratuj biegłego czwierka!

Niechaj się chwę z trudem do domu dawlece-

Patrz, aczy mu gosna i spada powieka,

Miej litosz - Patrz, z stareca krew urygła uciecze!

Pozwól mi, niech otre... ach! cata pierś złana...
— Nie bój się dziewczyno, — Prostorka obronca:

— Choc' srogaż, lecz starana jest śliczna ta rana,
Szczęze to nie wszyszko, daleko do końca! —

Le tram' błagata obronę Paulina,

Młodzian ją usłuchał, i podał mu ręce,

Wstat yjnym, na wszyszko świgłoci zekling,

By młodzian i dziewczę przygli pożegnie —

— Pomóżcie mnie mili! niech konia dosięgle

Niech ujreć rodzinę i umre przykłonię,

Nigdy wasm ztoroczyć, napadać nie będę,

Szczęza w moim tonie więcej się nie ukradnie —

Sierota.

Pomóżmy rannemu, niech kurnia doradzię,
 Niech wróci do domu wypocząć zdroty,
 Już przysięgt zęby dotąd mordując niebezpiecza,
 Pomóżmy! — i try wnet jej oczy zatały. —

Pomogli... raniony lewo na koniu siedzą,
 Podali mu eugle, spiągły kurnia po drodze,
 I jak lew zauroczył: — Ha! bracia was bracia!
 Niet wróć z pomocą i komisarzem się mroczce! —

Dajżeż tak wiekór w głuchce noc jesieni,
 A echo pustynia: szekając zbrojeniarze!
 Zaraz ja powróczę będrzecie zwalczeni!...
 Smiercięcie cie śmiałyku z Paulinę ukarzę!

Sierota.

Ach! ratuj mnie panie! schronimy się w głębi lasu,
Puń wrócił wyleciał i wszędzie nas szuka;
Nie będzie niktaków oprzeć się tej kluczyki.
Kużałog mas wskaki przerząc gotowi!

Obrona.

Tys' winna skarazywo... gęzicę mójcego obierzem?
Panie skryj się przed zbijającym ogieńkiem naszego, nie
Mówitem ci luba, zuriex żałosze jest zniżenem?
Do śmierci twój ojczyzn tyranem twym bęgoric!...

Sierota.

Wież uchwałek intuizjonistek! przed zemstą i zdradą,
Niech ciebie anieli w tych jasnych ukryją,

Nie bęgać się szukac jeśli mimo zabiją

Przez zemstę naszą i pewnie osiągną

Paulina uklękną i oczym podnosi:-

„Ulöj się nasz ojciec! co rządzisz nad Niebami,

Przybądź nam na pomoc! sierota bieg prosti!

Przecież swą karzą, bo żginiem bez lichie!..”

Tu przeszedł trzy godzin Paulina kilkanaście.

Młodzian znikał wprzestrzeni nie rektry i stawa-

„Kto ma go, znikał wpuściwy... z bokiem gospodarza,

„Udaj swo życie, jam na śmierć gotowa!..”

Walka.

Nagle styczac tentem konj,
I kryje w lesie... Smialo dzicci!—
Sugirz sierpla... to oni!
Jak czerni Ozika thum ten leci.

Jaz jaz dojedzajac bliski
Wzgórkiow skarca na doliny,
Jaz zajeli stanowisko,
Wzgizie miecze, karabiny!—
Spwiera Paulina bladą
Draca, i stworzona cata,
Ukleska, i rzec skladę,
Tymczasem trąbka zagrada.

Wstaje i mocno się odwija
 Ten sam mitodzian ze strzelcami,
 Zawołaj „za mną myśliwi!“
 Za mną bracia, oja z wami!
 Za mną! śmiało! bliżej, tedy!
 Sierotę wędły uprowadzą,
 A myśliczych suych osadzą
 Na jorodzie we ctery rędy.—
 Wzrok z ochm̄ brzmigcej stali
 Postępuje na przód śmiało,
 Serce serce zdziela—
 Kudzian skingt ugnia dali!

Sez i prucienicy śmieli,
Chociaż z nich kilku raniono,
Seże prosto w śmierci tonę,
Wystrzałem odpowiedzieli —

I has oblegli do koła,
Wystrzał po wystrzałe leci,
Grabko kryczy: „Śmiałe Dixie!“
„Śmiałe bracia!“ mówiąc wraca.

Surżeczą hule pod mgły zgęszcza
Li pieczę, tamci na koniach,
Krew już się leje po koniach,
Gromie pieruchły ranni zgęszcza —

Młodzian kryknięt: „Kopernik z lasu!“

Stróley dwarze wybiegli;
Lecz tamci gdy to gnostrągłyj
Łoſają się w śród hakařu!

Wkonan wzysłkiego się rzekli;

Grabko na placu upada-

„Ręsterada! ręsterada!..

I pojem wzyscy uciekli!

I stróley sa pierwiniem.—

Lecz tamci ktorzy byli bacy?

Kianni opili wieśniacy,

Pierzchli mgławem zwyciężeni.—

Sierota była szczególna,
Przeca po placu oczyma,
Pstrygła trupa oczyma,
I bę apuścila głowę.—

Powrot.

Mysliwi wiedli stereg zuchwalców

Przy wraszu trąb na ogary,

Starca dwurzasta kilku starzaleców

Wręczający na wigę mary.—

Jut' dzień zapadał, gdy się zbliżali

Do brzegowych wlein siale chatki,

Wędrie idzieni kmiotki ciekali,

Strach, i ptacz wpuśród ich dziatek.

Spoczęwszy nieco, z całym oborem

Ruszyli dalej o świecie,

Stręcy na kamiech, ranieni wozem,

Dwoje kochanków w karęcie.

Pięchąg! jak Dziewica losu odmierza,
Łęwo w divedri niesie wyjechał;
Sierota harwa księżyk Adriaana
Wyjaśniła w podwoje sali.

Zagromi kapella, biegająca slugi,
Dziewica stoi jak wryta,
Dnikt jej obronica — a młodzian drugi
Na miejscu jego jać wita.—

Prosi o ręce pięknej Pauliny,
Ura odmawia niechętna,
Zapytała: „czemu? z jakiej przyczyny?..”
— „Nie mogę odreptać smętna.

Dla czegoż gardisz takim zamęsciem?

Pewnieś innemu oddana!..

— Ach! to zamęscie nie jest mym szczególniem,

Pragnę mieć męża, nie pana! —

— Czyli progi blasku bogactw i chwały

Pokój się serca nie trzymał? —

— „Rugac matrony, zwykle nie stawy,

Bo metal uerucia' nie ma! —

— „Przynoś. Odumę ptaszej Dziewicyny,

Gardisz mną, bić sama biedra!

„Niechęc zubożec dla tej przyjazny! —

A tyś mi przecię nie jedna! —

Wig' niech miej puszczę z tych komnat dragich,

Pojde z każdym przytamtą drugą;

Anioł co świętej sieroty ubogich

Łnajdrie sierotę ubogą. —

Nie dla mnie psatac, i te dostatki

Gdzie przepych, duma, sromota,

Pojde po szukam ubogiej chattoj,

Tam miejska ludzkość i enata!

Zgromad was! idę z nadzieją w Rugu,

Mnie otelek ubogi Odon podał,

Bo paniszka lastka tylko da progu,

Imienna, jak w jesieni pogoda. —

(chee adęsc.)

Młodzian (zatrzymał)

— „Toj, i wychieroj! widzisz dwie drogi,

Przy śmierci, czyli ze mną śluby?..

Jem jest bogaty, tamten ubogi,

Czy chcesz? reszki? czy zguby? —

— „Roskoszy niechęci na śmierć gotuję,

Puszczyć mnie z tego salonu,

Siednemu tyliko wdzięczność moją chowam,

I ja przechoję do zgonu! —

Wtem nagłe huernej muzyki brzmienia

Nic dalszy dosłyszeć konieczne,

— „Pójź moja lubią tu! w uścisknięciu!..

„aurat! mążny obronęca!

Wredt, i obdaryst drieyczyno kwiatem,
— „Droga! wyrekli spalem,
— „Ten co cie przelaski, jest moim bratem—
Ij hadz my źonę aniutem!—
Z tym dniem mingły wszystkie trosknoty,
Paulina jest już ramiona
Inędznej wygnanki, z biednej sieroty
Kostala szczęśliwa księżna.
I gmin nie wiecej o niej nie gada,
Na tem swą powiesę zakwięrył
Z książę Dobrą żonę posiada,
Ze sie z sierota potoczył.—

Wilno, 1849. Roktu.

Mój droższej autorki malutkiego dziełka pionerze!...
Takie z małym echem opiewającejem urocznicą! Tuż dobrze
serca i szlachetną ludzkosę... obudziła we mnie chęć
petnej ulubocji, pragnienie wojciec skromne me pracę!—

Drużi rok temu, kiedy po regionie moja mega, tragiczna
uboga sierota udomiła takiowego losu udowy, nie mogłam
naprzedej obrać innych środków poratunią, nad tej
jakie, myg pojętneem odczytywaniu dzieł cehnijjszych
pisarzy, czując w sobie jakąś matę istniecję stałej
zdolności ochwytywać się poetycznego piętra!—

Ale krótko nim utadać pragnę, utańcie da uwiad-
omienia moich interesów; j. to jest nim zapewnie powód
pryszczącej doli dzieciom mówim na sercu skarbu!—!

Albowiem wątpię, żeby taka próba trującej wynikanejgo
jeniusza niewiasty, mogły kiedykolwiek elociąz w muru
częstec wejdąć ozym doskonalym ptudem naszych poetów,
który przez wypracowane swe talenta unicımıerteńci.
na Parnasie zostajne części, i zarzyta imiona!...

Dla tego wice przymierząc tu malo-cenne dziełko, czego się
kazano, sługę nadziejając, że przez swą urocznicostę nie narzuży
Drużce ulubionej sobie opisarzy, i przymierząc takie urocznie
ten trud dorwywy, jaż od gorszej zwyczek miar pełi-
towania!—

Najpotomniejsza duszica

Malwina Walechka.—

